

การจัดการเรียนการสอนดนตรีที่บ้านล้านนา วงสะล้อ – ซึง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านป่าบง โดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
การาโอเกะโน้ตดนตรีที่บ้านล้านนา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สืบเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สังคมได้เรียนรู้และรับเอาศิลปะ วัฒนธรรม ของต่างประเทศเข้ามาใช้ ซึ่งมีความแตกต่างกันกับวิถีชีวิตของคนไทยมาก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่นจะต้องมีการสืบสานเอาไว้ ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จึงให้ความสำคัญต่อการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งส่งเสริมการสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาทิในหมวด 1 มาตรา 8(2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และในหมวด 4 มาตรา 29 ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชน มีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการ ต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 5 - 15)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ดังกล่าว จึงเป็นที่มาของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จากการศึกษาได้ค้นพบว่ามีหลักการที่สำคัญคือ เป็นการศึกษาเพื่อ ความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันโดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้ เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถ เทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็น มาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 4)

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการมี ทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและเทคโนโลยี ปรับวิธีการคิดวิธีการทำงานได้ เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิดการสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต

5. ระวังการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาลิ่งแวดล้อม
9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

จากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนดังกล่าว สรุปได้ว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะพร้อมทุก ๆ ด้าน เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีการพัฒนาการทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม การพัฒนาจิตใจ จึงถือเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณสมบัติอันพึงประสงค์ใน ข้อ 8 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาลิ่งแวดล้อม ประกอบกับมาตรฐานการศึกษาข้อที่ 9 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่กำหนดไว้ว่า ผู้เรียนรักและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมล้านนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในส่วนของโรงเรียนบ้านป่าบง ได้จัดให้มีโครงการส่งเสริมวัฒนธรรมล้านนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะเน้นในด้านการเรียนการสอนดนตรีเป็นส่วนใหญ่เพราะการสร้าง ความเข้าใจด้านดนตรี และให้เด็กได้เห็นรูปแบบการพัฒนาประวัติศาสตร์ความเป็นมา ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับศาสตร์อื่น ๆ ดนตรีกับสังคม ปัจจุบัน การแสดงออกของเด็กด้านดนตรี มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะช่วยพัฒนาให้เด็กเกิดการพัฒนาทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ โดยเฉพาะความมีสุนทรีย์ภาพขึ้น ภายในตัวเด็กเป็นสิ่งสำคัญมากในการพัฒนาคน (กิจชัย ส่องเนตร. 2545: 6)

ชุมชนบ้านป่าบงมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและระบบเศรษฐกิจ ทำให้ศิลปะ วัฒนธรรมอันดีงามที่สืบทอดกันมา กำลังจะ หายไป จากการเข้ามาแทนที่ของวัฒนธรรมภายนอก ส่งผลให้ดนตรีพื้นบ้านล้านนา วงสะล้อ - ซึง ไม่ได้รับการส่งเสริมเนื่องจากชุมชนขาดความตระหนักในการสืบสาน และอาจจะหายไปตามกาลเวลาในอนาคตอันใกล้ ผู้ปกครอง และโรงเรียนจึงเห็นพ้องต้องกันที่จะอนุรักษ์ โดยเริ่มที่ตัวนักเรียนซึ่งเป็นเด็กที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า

ผู้รายงานได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนให้ปฏิบัติหน้าที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 2 ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โดยในส่วนของสาระดนตรี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้เน้นการปฏิบัติเครื่องดนตรีพื้นบ้านล้านนา วงสะล้อ - ซึง ซึ่งนอกจากจะสอนในชั่วโมงเรียนแล้วผู้รายงานยังได้ใช้เวลาเย็นหลังเลิกเรียนและวันเสาร์สอนเพิ่มเติม เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น โดยการสอน จะเริ่มจากแนะนำเครื่องดนตรีของวงสะล้อ ซอ ซึง ประเภทต่าง ๆ ให้ นักเรียนรู้จัก สาธิตการเล่นให้ นักเรียนดู แล้วให้ นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง และเมื่อนักเรียนรู้จักการปฏิบัติที่ถูกต้องแล้ว ก็ให้ใช้เวลาว่างมาฝึกเล่นดนตรีตามโน้ตจากแผนภูมิที่ผู้รายงานจัดทำไว้ให้ในห้องดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเล่นดนตรีของตนเอง

จากการเรียนการสอนดนตรีที่บ้านล้านนา วงสะล้อ – ซึง ที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนยังขาดทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีที่บ้านล้านนา ผู้รายงานจึงได้ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการสังเกตและสอบถามนักเรียน จนสรุปได้ว่า สาเหตุมาจากสื่อการเรียนการสอนดนตรีที่บ้านล้านนาไม่มีความน่าสนใจ ทำให้ นักเรียนขาดแรงจูงใจในการฝึกปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติเครื่องดนตรีตามแผนภูมิโน้ตที่ผู้รายงานจัดทำไว้ให้นักเรียนได้ฝึกยามว่าง ไม่สามารถสร้างความสนใจให้แก่ นักเรียนได้

ดังนั้น ผู้รายงานจึงได้ใช้ความพยายามจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ซึ่งต้องมีเสียง มีอักษรโน้ตดนตรีเลื่อนไหลคล้ายกับคาราโอเกะที่เรานิยมร้องกันทั่วไป ที่สำคัญ เด็กสามารถพิมพ์เลือกเพลงได้เอง อันเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้ใช้เทคโนโลยีอีกทางหนึ่ง โดยมีแนวคิด ดังนี้

1. ในการร้องเพลงกับคาราโอเกะคอมพิวเตอร์โดยทั่วไป ใช้โปรแกรม NCN ซึ่งทำให้ผู้ที่ร้องสามารถจดจำเนื้อเพลงได้ง่ายและน่าสนใจ จึงมีแนวคิดว่าจะนำมาพัฒนาเป็นนวัตกรรมที่ใช้สอนนักเรียนได้ฝึกเล่นดนตรีและเกิดทักษะได้ง่าย

2. นักเรียนโดยทั่วไปจะมีความสนใจด้านคอมพิวเตอร์เป็นพื้นฐาน และอาจถือได้ว่าเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัย เมื่อนำมาประยุกต์ใช้ประกอบการสอนด้านดนตรี ยิ่งสร้างความเข้าใจ อยากเรียนรู้มากกว่าการเรียนการสอนแบบเดิม

วัตถุประสงค์ของการจัดทำคาราโอเกะโน้ตดนตรีที่บ้านล้านนา

1. เพื่อพัฒนาทักษะการเล่นดนตรีที่บ้านล้านนา วงสะล้อ - ซึง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนบ้านป่าบง
2. เพื่อสร้างความพึงพอใจต่อการฝึกเล่นดนตรีที่บ้านล้านนา วงสะล้อ – ซึง ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านป่าบง ปีการศึกษา 2550
3. เพื่อเผยแพร่ให้แก่ครูผู้สอนดนตรีที่บ้านล้านนาและผู้สนใจทั่วไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการฝึกเล่นดนตรีที่บ้านล้านนา วงสะล้อ - ซึง เพราะนอกจากความใหม่ของสื่อแล้ว ยังสามารถใช้คอมพิวเตอร์ด้วยตนเองด้วยความสนุกสนาน เรียนอย่างมีความสุข
2. นักเรียนมีทักษะการเล่นดนตรีที่บ้านเพิ่มขึ้น
3. เป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนดนตรีทั่วไป และครูผู้สอนที่เริ่มสอนดนตรีหรือยังไม่รู้ทิศทางทำนอง/จังหวะของเพลง เพราะโปรแกรมคาราโอเกะโน้ตที่บ้านล้านนานี้ สามารถฝึกไปพร้อม ๆ กันได้ ทั้งครูและนักเรียน